

Тема 11. Політика економічного зростання в національній економіці.

1. Економічне зростання в національній економічній системі.
2. Характерні риси політики економічного зростання в Україні.
3. Концепції довгострокового економічного зростання в Україні.
4. Методи оцінки чинників економічного зростання.

Особливості економічного зростання

По-перше, важливим є шлях досягнення зростання. За необхідності досягнути максимуму виробничих можливостей країни пріоритетними стають екстенсивні фактори - максимальне залучення наявних трудових, природних ресурсів, завантаження тимчасово вільних виробничих потужностей тощо.

Особливості економічного зростання

По-друге, якість життя населення безпосередньо залежить від **якості благ**, що використовуються для забезпечення його потреб. У такому контексті заслуговує перегляду вся існуюча система споживання, оскільки врахування досвіду розвинених країн — «суспільств споживання», засвідчує необхідність активної державної політики якості, спрямованої на підтримку переваг здорового способу життя та поширення традиційних людських цінностей.

Особливості економічного зростання

По-третє, якість економічного зростання включає поняття нового за якістю управління ним. Якісний менеджмент на всіх рівнях людської діяльності є невід'ємним атрибутом сучасної соціально ефективної економіки.

Особливості економічного зростання

По-четверте, і це є винятково важливим, якість економічного зростання повинна визначатись за викликаними ним **змінами життя населення**. Про необхідну довершеність економічного зростання можна стверджувати лише у випадку підвищення основних показників рівня (переважно матеріально-грошових характеристик) та якості життя населення (комплексного показника, що відображає економічну, соціальну та екологічну складову), обумовлених саме ним.

Економічне зростання — це узагальнюючий результат функціонування національної економіки. Під цим розуміють не короткочасні злети і падіння реального обсягу виробництва відносно базового періоду, а довгострокові зміни природного рівня реального обсягу виробництва в довгостроковому часовому інтервалі.

Економічне зростання - підсумкова характеристика розвитку національної економіки за визначений період, вимірюваний або темпами зростання реального ВВП, або аналогічним показником у розрахунку на душу населення.

У перехідних економіках, зокрема в економіці України, немає повного завантаження виробничих потужностей, немає досконалої конкуренції, річний приріст населення і пропозиції праці від'ємні, немає сталості рівня цін, гранична схильність до заощадження не постійна, економічні агенти змушені працювати в умовах невизначеності, немає стійкості в економічній динаміці.

У вітчизняній практиці для визначення та оцінки економічних циклів є використання таких показників (у порівнянних цінах):

- ВВП,
- промислове виробництво,
- роздрібний товарообіг.

У міжнародні практики кон'юнктурних досліджень використовуються три концептуальні схеми економічного циклу:

- **класичний бізнес-цикл** — сукупна ділова активність у кожен момент часу оцінюється відносно статичної бази порівняння
- **цикл зростання** — сукупна ділова активність у кожен момент часу оцінюється відносно динамічної бази порівняння
- **цикл темпів зростання** — сукупна ділова активність у кожен момент часу оцінюється відносно попереднього рівня

Вирішальними факторами стабілізації в 2010-2012 рр. і започаткування зростання є такі:

- Прийняття реального бюджету.
- Помірна девальвація національної валюти та інфляція
- Зниження ставки рефінансування і переорієнтація діяльності банківської системи
- Нормалізація виплати заробітної плати і значне скорочення заборгованості щодо соціальних виплат із бюджету.
- Впровадження заходів, спрямованих на прискорену легалізацію тіньової економіки
- Розвиток малого підприємництва
- Реструктуризація великих підприємств АПК, розвиток приватного сектора в сільському господарстві
- Залучення прямих іноземних інвестицій в експортоспроможні галузі

Пріоритети науково-технологічного та інноваційного розвитку:

- створення та впровадження нових енерго- та ресурсозберезжних технологій, розвиток екологічно чистої енергетики;
- розроблення нових технологій, у тім числі біотехнології для сільського господарства та переробних галузей, легкої та харчової промисловості;
- технологічне і технічне оновлення базових та переробних галузей;
- високотехнологічні конкурентоспроможні виробництва в літакобудуванні, ракетно-космічному комплексі, судно- та автомобілебудуванні, а також сучасних озброєнь;

Пріоритети науково-технологічного та інноваційного розвитку:

- створення та використання перспективних інформаційних технологій та систем зв'язку;
- розвиток інформаційних комунікацій та потрібного обладнання;
- виробництво вітчизняних інформаційних технологій (не менше 20 % від потреб внутрішнього ринку);
- створення та впровадження нових матеріалів та речовин з високими конкурентоспроможними властивостями, в тому числі імпортозамінних.

Наріжними каменями політика економічного зростання, за Вашингтонським консенсусом, виступають:

- дерегуляція
- торговельний лібералізм
- приватизація
- права приватної власності
- прямі іноземні капіталовкладення
- обмінний курс
- відсоткові ставки
- податкова реформа
- бюджетна дисципліна
- особлива спрямованість бюджетних витрат

Зміст економічного зростання в Україні полягає не в демонтажі однієї економічної системи та заміні її абсолютно новою, а в заміні основи економіки, переструктуруванні та створенні нових форм розвитку, які відповідають сучасному характеру світового розвитку.

Визначаючи критерії економічного зростання в країнах перехідного типу, необхідно враховувати:

- національну (регіональну) специфіку соціально-економічних перетворень,
- загальний хід цивілізаційного розвитку також.

У глобальному вимірі відбувається еволюція економічних систем і одне суспільство (індустріальне) замінюється іншим (постіндустріальним).

Більшість країн постсоціалістичного простору обрали модель перехідного періоду як "шлях суспільно-економічного прогресу, по якому розвинуті країни рухаються в постіндустріальне суспільство".

Політика економічного зростання в Україні - комплексне поєднання двох складових:

- модельної (перехід від планової до ринкової системи);
- еволюційної (перехід від індустріального до постіндустріального суспільства).

Формулювання критеріїв ефективності політики економічного зростання в перехідній економіці об'єктивно вимагає врахування цільових постанов їх здійснення.

На сучасному етапі становлення економічних систем основні цілі соціально-економічної трансформації можна визначити за двома напрямками :

- "внутрішній вектор"
- "зовнішній вектор"

***“Внутрішній вектор” трансформації -
підвищення рівня суспільного
добробуту країни.***

Передбачає досягнення таких цілей:

- подолання найгостріших проблем соціально-економічного розвитку;
- поліпшення показників макроекономічної динаміки;
- створення нової моделі соціальної взаємодії;
- вихід на траєкторію сталого (екологічно збалансованого) розвитку.

“Зовнішній вектор” - установлення національної позиції у міжнародному економічному співтоваристві.

Основоположні цілі економічних перетворень на зовнішньому векторі:

- інтеграція та конкурентний розвиток у світовому господарському просторі,
- адекватне реагування національної економіки на вимоги та виклики сучасності.

Розглядаючи економіку України в даному контексті, можна виділити такі напрями її економічного зростання на сучасному етапі:

- підтримання високих темпів економічного зростання в середньостроковій перспективі;
- поліпшення інституціональної організації та формування постіндустріальної структури економіки;
- набуття рис соціально орієнтованого ринкового господарства та розвиток людського капіталу;
- усунення диспропорцій в регіональному розвитку;
- раціональне бюджетування державних фінансових ресурсів;
- децентралізація фінансових потоків і формування ефективних систем місцевих фінансів;
- оптимізація рівня оподаткування;
- наближення до європейських і світових стандартів розвитку виробничого, валютного, торгівельного та інших сегментів економіки;
- активізація зовнішньоекономічних зв'язків у субрегіональному, регіональному та світовому просторі.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ